

Türkiye Cümhuriyetile Danimarka Hükümeti arasında akte- dilen ikamet, ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdiki hakkında 1/728 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı № 6/1946

4 - VI - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti arasında aktolunan ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdiki hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 4- VI -930 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Cümhuriyet Hükümeti ile Danimarka hükümeti salâhiyettar Murahhasları arasında 31 mayıs 1930 tarihinde Ankarada imza edilen İkamet, Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi merbut kanun lâyihasile Büyük Meclisin tetkik ve tasdikına arzediliyor.

Muahedename İkamet, Ticaret ve Seyrisefain ahkâmını şamil ve beynelmilel kabul edilmiş son Muahedelere mûmasildir. Ahkâmı umumiyesi itibarile diğer Devletlerle aktettiğimiz emsali Muahedelerin aynıdır.

Hükümetiniz, iki memleket arasındaki ticarî münasebetleri tanzim ve bunların inkişafını temin edecek olan bu vesikayı tasvip nazarlarınıza arzeyler.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Karar № 27

Esas № 1/728

4-VI-1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka hükümeti arasında Ankarada 31 mayıs 1930 tarihinde akit ve imza olunan İkamet, Ticret ve seyrisefain mukavesile esbabı mucibesi ve tasdiki hakkında kanun lâyihası encümenimizce tetkik ve müzakere edildi:

Ahkâmı umumiyesi itibarile emsallerine uygun ve en ziyade mazharı müsaade millet mua-

melesine göre tanzim oluuan işbu mukavele encümenimizce tasvip edildiğinden havale mucibi-
nce İktisat Encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Ha. En. Rs.	M.M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzincan	Ş irit	Edirne				
Saffet	Mahmut		Süreyya	Münür	N. Sadullay	M. Celâl

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İk. Encümeni
Karar № 39
Esas № 1/713

5-VI-1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti arasında 31 mayıs 1930 tarihinde Ankarada akit ve imza edilen ikamet ve ticaret ve seyrisefain muahedenamesi ile kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası tetkik ve müzakere edildi.

En ziyade müsaadeye mazhar millet esası üzerine tesbit edilip ikamet, ticaret ve seyrisefaine ait olan ve diğer devletlerle yapılan emsaline muvafık bulunan bu muahede ile ona müteallik kanun lâyihası encümenimizce aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

İk. En. Rs.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Burdur	Mardin	Zonguldak	A. Karahisar	Konya	İstanbul	Kütahya
Mustafa Şeref	Ali Rıza	Hüsnü Zıza	İzzet	A. Hamdi	A. Hamdi	Cevdet
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
İstanbul	Manisa	İstanbul	İzmir	Yozgat	Mardin	
Edip Servet	Yaşar	Hüseyin	Hüseyin	Tahsin	Münir	M. Rahmi

Hükümetin teklifi

Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti arasında mün'akit ikamet, ticrret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikına mütedair kanun

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti arasında 1930 senesi mayısının otuz birinci günü Ankarada akit ve imza edilen ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya, İcra Vekilleri Heyeti memerdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Ma. V.	Mf. V.
İsmet	M. Esat	M. Abdülhalık	Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	Ş. Saracoğlu	Cemal Hüsnü
Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.				
Recep	Şakir	İçtimada bulunmadı				

Türkiye ile Danimarka arasında ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedenamesi

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri ile Haşmetlû Danimarka ve İzlanda Kralı Hazretleri iki memleket arasındaki iktisadî münasebetleri kuvvetlendirmek ve tevsi etmek arzusunda olduklarından Türkiye ile Danimarka beynindeki 26 kânunusani 1925 tarihli dostluk muahedenamesine tevfiқан bir ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedenamesi aktine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere,

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri :

Diyarbakir Meb'usu, Esbak Vekil, Büyük Elçi Zekâi ;

Burdur Meb'usu Mustafa Şeref ; ve

Hariciye Müsteşarı Menemenli Numan Beyefendileri ;

Haşmetlû Danimarka ve İzlanda Kralı Hazretleri :

Türkiyede Orta Elçisi Müyü Otto Carl Mohr'u tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen mütekabil salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki maddeleri kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, ecnebilerin kabulüne, seyrüseferine, ikametine ve yerleşmesine mütedair kanun, nizam ve talimatlar mahfuz kalmak kaydile ve bu hususlardaki zabta ahkâmına hâlel gelmeksizin, yerleşmek ve oturmak, gitmek, gelmek ve seyrüsefer etmek, kezalik o ülkeyi serbestçe terkeylemek hakkını haiz olacaklardır.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki bu hükümler, Yüksek Âkit taraflardan her birinin, diğer taraf tebaalarının muayyen hallerde, gerek adlî bir hüküm mucibince, gerek Devletin dahilî veya hariçî emniyeti veya intizamı umumî dolayısıyla ve bilhassa İctimaî Muavenet veya sırhî veya ahlâkî zabta ilcasile memlekette oturmalarına müsaade etmeği reddeylemek ve bu sebeplere binaen onları memleketten ihraç etmek, kezalik pasaport, vize ve ikamet tezkeresi itasını tanzim eylemek haklarını hiç bir suretle tahdit etmez.

Muhaceret hususunda Yüksek Âkit taraflardan her biri serbesti hareketini tamamen muhafaza eder.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, mütekabil kanunî mevzuatta derpiş edilen ahval müstesna olmak üzere, her türlü menkul ve gayri menkul malları, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaaları ile aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak ihraz, tasarruf ve ferağ etmek hakkını haiz olacaklardır.

Bunlar, aynı şerait altında, mezkûr malları satma, bağışlama, devir, evlenme konturatosu, vasiyet ve tevarüs tarikleriyle veya herhangi diğer vasıta ile serbestçe elden çıkarabileceklerdir.

Bunlar, yukarıda zikredilen hallerin hiç birinde, mahallî tebaalar için vazolunmuş veya olunacak olanlardan başka veya daha ağır - her ne nam altında olursa olsun - mükellefiyet, resim veya vergilere tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaası ile aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak, icrası memleketin kanunu ile mahallî tebaalara hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi san'at ve ticareti icra etmek ve herhangi hırfet ve mesleke sülûk eylemek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde - ticaret, san'at, hırfet ve

meslekleri dahil olmak üzere - şahısları, malları, hakları ve menfaatları için mahallî tebaalara tahmil edilmiş olanlardan başka veya daha ağır her ne mahiyette olursa olsun hiç bir vergi, resim ve mükellefiyete tabi tutulmıyacaklardır.

Yerleşmek ve oturmak dolayısıyla tediyesi muktazi resimler ve mükellefiyetler hususunda iki tarafın tebaaları en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefit olacaklardır.

Bunların, memlekette mer'î kanunî ahkâm mahfuz kalmak şartile mallarının satılmasından hasıl olan meblâğı ve mallarının kendilerini serbestçe ihraç etmelerine müsaade olunacaktır. Ve bu hususta, onlar, ecnebi sıfatile, mahallî tebaaların tediyesine mecbur bulunacakları vergiler, resimler ve aidattan daha yükseğine tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orduda, bahriyede, hava kuvvetlerinde, milis veya millî muhafız kıtaatında her türlü askerî hizmetten, kezaalik askerî hizmet yerine kaim olan her hangi mecburiyet veya mükellefiyetten muaf olacaktır.

Bunlar sair askerî mükellefiyetlere veya istinvallere ancak mahallî tabaalar derecesinde ve bunlar hakkında derpiş edilen şerait altında tabi tutulacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, mütekabil kanunlarda derpiş edilen mahsusî istisnalar mahfuz kalmak şartile, her hangi adlî veya idarî memuriyetten de muaf olacaklardır.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan biri tebaalarının diğer taraf ülkesindeki malları ancak kanunda derpiş edilen menafii umumiye ileasile istimlâk edilebilecektir.

Mezkûr tebaaların, mütekabil memleketlerde mer'î kanunlarla mahallî tabaalar lehine tesbit edilmiş olan tazminata mütekabilen hakları olacaktır. Evvelece ilân olunmadan vetazminat tediyey veya depozito edilmeden hiç bir istimlâk yapılamıyacaktır.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, şahıslarının ve mallarının kanunî ve adlî himayesine müteallik bütün hususatta mahallî tebaalara yapılan muamelenin ayından müstefit olacaktır.

Binaberin mahkemelere serbestçe ve kolayca müracaat ve mahallî tebaalarla aynı şerait altında dava ikame ve defedebileceklerdir.

Mütekabiliyet şartile,, bunlar, diğer tarafın ülkesinde, mahallî tebaalarla aynı şerait altında meccanî müzaheretü adliyeden ve mahkeme masarifini müemmin kefalet akçesi muafiyetinden müstefit olacaklardır.

Madde — 8

Merkezi Âkit taraflardan birinin ülkesinde olan ve orada memleketin kanunlarına tevfiikan usulü dairesinde mevcudiyeti haiz bulunan hisse senetli şirketlerle - smaî ve malî şirketler ve sigorta ve nakliyat kumpanyaları dahil olmak üzere - sair ticarî şirketler, diğer taraf ülkesinde gayrı meşru bir gaye takip etmemeleri şartile, bu tarafça usulü dairesinde mevcudiyeti haiz tanınacaklardır.

Mezkûr şirketler diğer memleketin mer'î bulunan veya meriyete konulacak olan kanun ve nizamlarına tabi olarak, ve eğer bu memleketin kanunî mevzuatı bir müsaade istihsali mecburiyetini derpiş ediyorsa bu müsaadeyi istihsal eyledikten sonra, o ülkede yerleşebilecekler, ve fiyaller, şubeler veya acenteler ihdas ve müddei ve müddeaaaleyh sıfatile mahkemelere müracaat edebileceklerdir.

Yüksek Âkit taraflardan birinin hususî mevzuatı dairesinde teşekkül etmiş olan mezkûr şirketlerin diğerinin ülkesinde icra edilecek olan faaliyeti işbu diğer tarafın kanun ve nizamlarına tabi olacaktır. Bu şirketlere, faaliyetleri itibarile, en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketlerinden daha az müsait muamele yapılmıyacaktır.

Bu şirketler, ikinci memlekette, mallarının kanunî ve adlî himayesine müteallik bütün hususlarda, yerli şirketlere yapılan muamelenin aynından müstefit olcaklardır.

Altıncı maddenin ahkâmı işbu sekizinci maddede bahsedilen şirketlere de kezaik ve müşabih tarzda tatbik olunur.

Yüksek Âkit taraflardan birinin şirketlerle fiyatları, şubeleri veya acenteleri diğer memleketin toprağında resim, harç ve vergiler hususlarında, en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketlerine tahmil edilen malî mükellefiyetten daha ağırına tabi tutulmıyacaklardır. Şurası mukarrerdir ki bunlar ecebi şirketlerin ruhsat ve tescil vesikaları istihsaline ait harç ve mükellefiyetleri tesviye ve kanunda derpiş edilen kefalet akçelerini depozito etmekle mükellef olacaklardır.

Bunlar, ancak yerli şirketler için derpiş edilenderece ve şerait altında diğer askerî tekâlif ve istimvallere tabi olabileceklerdir.

Âkit taraflardan her biri, sermaye, irat ve kazanç üzerinden hesap edilen vergilere müteallik hususlarda diğer tarafın şirketlerini vergilerin mahiyetine göre, ancak bunların sermayelerinin kendi ülkesinde mevzu kısmı üzerinden ve bu ülkede tasarruf ettikleri mallar elde ettikleri kazançlar ve yaptıkları muameleler itibarile resme tabi tutacaklardır.

Bu şirketler, en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketleriyle aynı şerait altında ve memleketin kanunlarına uyararak her nevi menkul malları ihraz edebileceklerdir. Şirketin işliyebilmesi için lüzumlu olan gayrı menkul malların, ikinci maddeye tevfiikan, ihrazı içinde böyle olacaktır; şurası mukarrerdir ki gayrı menkul ihrazı şirketin gayesini teşkil etmiyecektir.

Madde — 9

Menşeleri Türkiye olan tabii veya mamûl mustahsallar Danimarkaya ithal olundukları zaman gümrük resimleri, munzam resimler ve tezyit emsali veya diğer her hangi resim veya mükellefiyet hususlarında en ziyade müsaadeye mazhar memleketin mümasil mustahsallarına bahşedilen veya ileride celbedilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulamıyacaklardır.

Aynile, menşeleri Danimarka olan tabii veya mamûl mustahsallar Türkiyeye ithal olundukları zaman gümrük resimleri, munzam resimler ve tezyit emsali veya diğer her hangi resim ve mükellefiyet hususlarında en ziyade müsaadeye mazharmemleketin mümasil mustahsallarına bahşedilen veya ileride edilebilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 10

Türkiyeye yapılacak ihracattan Danimarkada ve Danimarkaya yapılacak ihracattan Türkiye- de, aynı müstahsalların bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar memlekete ihraçlarında istifa edilen veya edilecek olan ihraç resimlerinden başka daha yüksek resimler veya başka nevi harçlar alınmıyacaktır.

Üçüncü bir memleketle müsavat üzere muamele görmek teminatı ithalât ve ihracat resimlerinin cibayet tarzına, emtianın gümrük antrepolarına konulmasına, gümrük aidatına ve usullerine, ithal ve ihraç olunan veya transit suretile geçen eşyanın gümrüğe kabul ve gümrükten sevkine ait muamelâta da şamdır.

Madde — 11

Âkit memleketlerden birinin, bir veya bir kaç üçüncü memleketten transit suretile geçtikten sonra diğer taraf ülkesine ithal edilmiş olan tabii veya mamul müstahsalları, ithal esnasında, menşe memleketinden doğrudan doğruya ithalleri takdirinde alınacak gümrük rüsumundan yahut aidat-

tan başkasına veya daha yükseğine tabi tutulmayacaktır.

Bu hüküm, doğrudan doğruya transit edilen emtia hakkında cari olduğu gibi aktarma, ambalajı teçdit ve antrepoya vazedildikten sonra transit edilen emtiaya da tatbik olunur.

Madde — 12

Menşei Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesi olup diğerinin ülkesine ithal edilen tabii veya mamul müstahsallar, bu ülkede, - herhangi nam altında olursa olsun - dahili resimler hususunda üçüncü bir memleketin mümasil müstahsallarıma bahşedilen muameleden müstefit olacaklardır.

Madde — 13

Yüksek Âkit taraflardan her biri, ithal edilen emtianın menşei memleketini tesbit etmek için, bu emtianın mezkûr memleketin tabii veya mamul müstahsallarından olduğunu, ve yahut iktisadi sebeplere binaen, orada bir tahavvüle uğramasından veya bir ameliye görmesinden dolayı ithaleli memleket kanunları mucibince öyle telâkkisi icap ettiğini mübeyyin bir menşei şahadetnamesinin ithalâtçı tarafından ibrazını talep edebilecektir.

Menşei şahadetnameleri, gerek Ticaret veya Ziraat Vekâletleri,* gerek gümrük idareleri, gerek salâhiyettar ticaret ve sanayi odaları, gerekse mürselünileyh memleketin kabul etmiş olacağı herhangi makam veya cemiyet tarafından ita olunacaktır. Mürselünileyh memleketin Hükûmeti, menşei şahadetnamelerinin, kendi siyasi veya konsolosluk mümessili tarafından, tasdik edilmesini talep edebilecektir.

Posta paketleri, mürselünileyh memleket tarafında, kanunlarına göre, ticari bir mahiyeti haiz irsalâtta madut olmadığı tanındığı takdirde, menşei şahadetnamesine tabi tutulmayacaktır.

Menşei şahadetnemelerine müteallik bütün hususlarda, Yüksek Âkit taraflar, en ziyade müsaadeye mazhar millete verilmiş olan müsaadati birbirlerine müteakabilen bahşederler.

Madde — 14

İki Yüksek Âkit tarafın biri canibinden, menşei veya sevkolunacağı yer diğer tarafın ülkesi olan herhangi emtianın ithal veya ihracına müteallik hiç bir memnuiyet veya takyit, geldiği veya sevkolunacağı yer herhangi diğer bir memleket olan - eğer varsa - mümasil emtiaya aynı şerait altında tatbik olunmadıkça, idame ve ihdas edilmeyecektir. Maamafi emniyeti umumiyeye, Devletin emniyetine veya âmnenin sıhhatine müteallik esbap dolayısıyla; yahut hayvan hastalıklarına, tereddisine veya einslerinin tükenmesine karşı vaki tedbir olmak üzere; yahut da Devlet inhisarına mevzu teşkil eden emtiaya müteallik hususlarda tesis edilmiş veya edilecek olan memnuiyet veya takyitler bu maddenin ahkâmına muhalif hareketler gibi telâkki edilmeyecektir.

Şurası mukarrerdir ki Yüksek Âkit taraflar ahenî veya gizli olarak, primlerle, naktî muavenetlerle ve herhangi diğer suretle terqip edilen müstahsallara memnuiyet veya takyitleri tatbik etmek hakkına malik olacaklardır.

Madde — 15

Yüksek Âkit taraflardan birinin tacirleri, fabrikacıları ve sair san'at erbabı veya seyyar ticaret memurları, diğerinin ülkesinde, faaliyetlerine müteallik bütün hususlarda ve bilhassa nümunelere bahşedilmiş gümrük kolaylıkları hususunda en ziyade müsaadeye mazhar milletin tacirlerine, fabrikacılarına ve sair san'at erbabına veya seyyar ticaret memurlarına yapılan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin, ticaretlerini icra zmnında, mahallî tebaalara hasredilmeyen sergilere, panayırılara veya pazarlara giden tebaaları, diğerinin ülkesinde, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaalarına yapıldan daha az müsait bir muamele görmeyeceklerdir.

Yukardaki ahkâm seyyar sanayi erbabına, ticaret ve san'at icra etmiyen eşhas nezdinde sipa-

rişler taharrisine, ayak satırlığına kabili tatbik olmadığından Yüksek Âkit taraflardan her biri bu hususlarda kanunî mevzuatının tam serbestisini muhafaza eder.

Madde — 16

Yüksek Âkit taraflar, birbirlerine - bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederek - serbest transit bahşederler. Bu sebeple istatistik vergilerinden ve nezaret ve mağazaya konma masariflerinden başka hiç bir resim almamayı taahhüt ederler.

Yüksek Âkit taraflar, umumiyetle, transit hususunda, transitin serbestisine dair olup 14 nisan 1921 de Barselonda imza edilmiş olan mukavelenamenin mütemmim cüzünü teşkil eden esasî nizamnamede münderiğ ahkâma veyahut Yüksek Âkit tarafların iltihak edeceği bu mevzuda diğeri her hangi bir mukavelenamenin âtiyen tayin ve tanzim edeceği ahkâma ittiba eyliyeceklerdir.

Madde — 17

İnsanların, yolu ağırlıklarının ve emtianın demiryolile nakline müteallik olarak, Yüksek Âkit taraflar, sevk, nakliye ücretleri ve nakliyata müteallik umumî resim ve mükellefiyet hususlarında birbirlerine mütekabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederler.

Madde — 18

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaa ve şirketleri, diğeri tarafın ülkesinde, ihtira beratları, fabrika yahut ticaret markaları hususunda kanunda gösterilen usule riayet şartile bu tarafın tebaa yahut şirketlerine ait aynı hukuku haiz olacaklardır.

Madde — 19

Yüksek Âkit taraflardan her biri, diğeri taraf ülkesinde, mütekabil Hükümetlerin herhangi bir milletin mümessillerini kabul eylediği şehir ve limanlara baş konsolos, konsolos ve muavin konsoloslar tayin etmek serbestisine malik olacaktır.

Maamafih, bu baş konsolos, konsolos ve muavin konsoloslar nezdine gönderildikleri Hükümetin müteamil usul dairesinde muvafakatını almadan vazife ifasına başlayamayacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin konsolosları, diğeri tarafın ülkesinde, herhangi diğeri eenebi bir memleketin mümasil konsoloslarına bahşedilmiş veya edilecek olan hak, imtiyaz ve muafiyetlerin aynından - mütekabiliyet şartile - müstefit olacaklardır.

Madde — 20

Yüksek Âkit taraflardan birinin diğeri tarafın ülkesinde ikamet eden konsolosları, birinci tarafın gemilerinden firar etmiş olan, ikinci tarafın tebaalarından gayri, gemici efradı geri almak için mahallî Hükümet tarafından kanunun müsaade ettiği nisbette muavenete mazhar olacaklardır.

Madde — 21

İki Yüksek Âkit taraftan her biri, diğeri tarafın gemilerine, kendi bahri limanlarında, limana serbestçe duhul ve limandan istifade hakkından ve seyrü sefer ile gemilerin ve hamule ve yolcularının ticarî muamelâtında ve tahmil ve tahliye vesaitinde bahşettiği teshilâtta tamamen intifa etmek hususlarında ve kezalik Hükümet, umumî daireler, imtiyaz sahipleri veya her nevi müesseseler nam ve hesabına cibayet edilen her türlü rüsum ve tekâlifte, kendi sefainine mahsus muameleye müsavi bir muamele teminini mütekabiliyet şartile taahhüt eyler.

Madde — 22

Yüksek Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp diğeri tarafın bir limanına, orada, gerek ha-

mulelerini eenebi bir semti maksut için teşkil veya ikmal etmek, gerek eenebi memleketten getirdikleri hamulelerini kısmen veya kâmilten tahliye eylemek maksadile giren gemi ve vapurlar müteakıl memleketlerin kanun ve nizamlarına uyarak ve mümasil ahvalde yerli sefainin tabi olduğu veya olacağından başka rüsumu tediye etmeksizin hamulelerinin aynı memleketin diğer limanlarına yahut bir eenebi limanına mahsus olan kısmını gemi dahilinde hıfız ve bunu tekrar ihraç edebileceklerdir .

Madde — 23 —

Yüksek Âkit taraflardan birine mensup bir sefinenin diğer taraf sahillerinde batması, karaya oturması, hasara veya mecburî tavakkufa uğraması gibi hadiselerde bu sefine, gerek kendisi gerek hamulesi ve mürettebatı itibarile, Yüksek Âkit taraflardan her birinin kanunî mevzuatının, mümasil ahvalde, kendi sefainine bahşeylediği muameleden müstefit olacaktır.

Kaptana, mürettebata , ve yolculara, gerek şahısları, gerek sefine ve hamulesi için yerlilere yapılan nisbette muavenet ve müzaheret gösterilecektir. Tahlisiyeye müteallik ameliyeler memleketin kanunlarına tevfikân cereyan edecektir. Sefine ve hamulesinden kurtarılanların hepsi, yahut satıldıkları takdirde bedelleri, sahiplerine yahut bunların yerine hak sahibi olanlara iade olunacak ve mümasil ahvalde yerlilerin tabi olduğundan daha yüksek tahlisiye masarifi verilmeyecektir.

Bundan maada Yüksek Âkit taraflar kurtarılan emtianın, dahilî istihlâke arz edilmedikçe, hiç bir gümrük resmi tediyesine tabi tutulmamasında mutabıktırlar.

Madde — 24

Sefainin milliyeti, mevzubahs geminin ait olduğu memleket kanunları mucibince, salâhiyettar makamat tarafından verilip gemide mevcut bulunan senet ve patentler ile tayin edilecektir.

Hacmi istiabî şehadetnamelerinin müteakılen tanınmasma müteallik hususî bir itilâf aktine kadar Yüksek Âkit taraflardan her birine mensup sefain, diğer taraf limanlarında yeniden hacim tayini muamelesine tabi tutulmıyacak ve verilecek seyrüsefer resim ve harçlarının miktarı, geminin sancağını taşıdığı memleketin salâhiyettar makamı tarafından verilmiş olan hacmi istiabî şehadetnamelerine nazaran tesbit olunacaktır.

Madde — 25

Bu muahedenamenin seyrisefain hususunda müteakılen millî muamele bahşolunmasına müteallik ahkâmı aşağıda zikredilen ve Yüksek Âkit taraflardan her birinin ülkesinde mer'î veya meriyete konacak kanun ve nizamlarla tanzim edilmekte devam edecek olan hizmet ve faaliyetlere şamil değildir:

- 1 - Kabotaja;
- 2 - Yüksek Âkit tarafların kara sularında sayıt ierasına;
- 3 - Millî ticareti bahriyeye ve Hükûmetin emaneten veya biliştirak işlettiği kendi sefainine bahşedilen veya edilebilecek olan tergiplere ve menfaatlere;
- 4 - Bahri spor şirketlerine verilen imtiyazlara;
- 5 - Limanların, açık demirleme mahallerinin ve sığ sahillerin bahri hizmetlerinin ifasına, keza-lik kılağuzluğa, tahlisiyeye ve bahri muzaharete bu ameliyelerin kara suları dahilinde ve Marmara denizinde icrası takdirinde;

Madde 26 —

Üçüncü bir Devletle müsavat üzere muamele görmek esası:

- 1 - Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut memleketlerle hududun iki tarafında

on beşer kilometroluk bir saha dahilinde vuku bulan hudut ticaretinde bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olan müsaadelere;

2 - Bir veya müteaddit memleketlerle aktedilmiş veya edilecek olan bir gümrük ittihadından münbais hususî müsaadeler;

3 - Gümrük tarifesi hususunda, Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış memleketler arasında mevcut veya ileride tesis edilebilecek olan hususî menfaat ve müsaadelere - bu menfaat ve müsaadelere diğer hiç bir Devlete bahşedilmiş olmadıkça -

4 - Danimarkanın Norveçe ve İsveçe veya bu iki memlekete bahşettiği veya ileride edebileceği hususî müsaadelere - bu müsaadeler zikredilenlerden başka Devletlere bahşedilmedikçe - kabili tatbik olmuştur.

Madde 27 —

İki Yüksek Âkit taraf arasında bu muahedenamenin tefsirine mütedair zuhur edebilecek ve diplomasi tarikile halledilemeyecek olan ihtilâflar bilittifak ve tahkimname tarikile hakeme tevdi edilecektir.

Madde — 28

Bu muahedename, nihâi protokol ile birlikte, tasdik olunacak ve tasdiknameleri sür'ati mümküne ile Kopenhag'ta teati edilecektir.

Muahede, tasdiknamelerin teatisinden otuz günsonra mer'iyete girecek ve muvakkat itilâf derhal hükümden sakit olacaktır.

Bu muahedename mer'iyete girdiği günden itibaren iki sene müddeti haiz olacaktır.

Mezkûr mühletin inkizasından lâakal altı ay evvel Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden feshi vuku bulmazsa bu muahedename kendiliğinden temdit edilmiş olacak ve feshi gününden itibaren altı ay daha mer'iyette kalacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik etmek üzere mütekabil murahhaslar bu muahedenameyi imzalamışlar ve mühürlerle mühürlemişlerdir.

Ankara'da 31 mayıs 1930 da, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâi

Mustafa Şeref

O. C. Mohr

M. Numan

Nihâi protokol

Bu günkü tarihle aktedilmiş olan muahedenin imzası esnasında vazii imza murahhaslar aşağıdaki mevadî kararlaştırmışlardır:

30 teşrinisani 1918 tarihli ittihat kanununun mefadı mucibince Danimarka ile İzlanda arasında mevcut olan münasebetler nazarı dikkate alınarak şurası mukarrerdir ki salifüzzikir muahedenamenin ahkâmı, Türkiye tarafından, Danimarkanın İzlandaya bahşettiği veya ileride edebileceği hususî menfaatları mütalebe etmek için dermeyeran edilemeyecektir.

Dokuzuncu, onuncu ve on birinci maddelerin hükümleri mahfuz kalmak şartile, bu muahedenamenin ahkâmı ticaret ve seyrisefinin Danimarka Devletine hasredilmiş bulunduğu Groenlanda tatbik edilmeyecektir.

İkinci ve üçüncü maddelere müteferriat: Şurası mukarrerdir ki mer'i bulunan kanunlar mucibince eşhasa ferdenferda bahşedilmiş olan müsaadeleri mütalebe etmek için en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi dermeyeran edilemeyecektir.

Üçüncü maddeye müteferriian : Şurası mukarrerdir ki Türkiyede ecnebilerin hukuk ve vezai-fine mütedair 23 şubat 1330 (1914) tarihli kanunun muvakkat maddesile tanınmış olan hukuku müktesebeden mutahassıl menfaatı mütalebe etmek için en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi dermeyan edilemeyecektir.

Sekizinci maddeye müteferriian : Yüksek Âkit taraflar, bu maddenin ahkâmı ile, başlıca muamelelerini Türkiyede icra eden ecnebi şirketlerini 30 teşrinisani 1330 (1914) tarihli Türk kanunun on beşinci maddesinin tatbikından hariç bırakmayı kastetmiyorlar.

Dokuzuncu maddeye müteferriian : Türkiye kuru üzümleri (sultaniye) Danimarkada ne gümrük resmi, ne sair mükellefiyet, munzam resim ve tezyit emsali, nede muamele hususlarında Korent (Yunanistan) üzümlerine bahşedilen veya ileride edilebilecek olandan daha az müsait bir resim mükellefiyet ve muameleye tabi tutulmıyacaktır.

Yirmi birinci maddeye müteferriian : Türkiyenin, millî sancak taşıyan ve Türk limanları arasında Türk posta çantalarını taşımak hizmetini muntazaman ifa eden gemilere fener rüsumundan tenzilât bahşetmesinin yirmi birinci madde ahkâmını muhil telâkki edilmeyeceği mukarrerdir.

Yirmi yedinci maddeye müteferriian : Şurası mukarrerdir ki hukuku düvel taamülleri mu-cibince devletin hakkı hakimiyeti veya münhasıran kendi salâhiyeti sahasında bulunan mesail ha-keme tevdi edilmez.

Ankarada 31 mayıs 1930 da, tanzim edilmiştir.

*Zekâi
Mustafa Şeref
M. Numan*

O. C. Mohr